

10 mart / 2021

YAZMAYACAĞAM

(hekayə)

Məhəmməd
MƏHƏRRƏMOV

Həmin qələm, həmin ağ kağız. Bəli, həminkilərdir. Arxasında oylşdıyı də həmin yazı masasıdır. Lap özüdür ki, var. Dörd ayağının dördü də yerində.

Qaynamaq üçün qoyduğı elektrik çaydanı da dünəni kimi diğildəyir. Qaynamağa yaxınlaşır. Amma səsi qan qaraldır. Adamin baş-beynini aparır. Bu çaydanın diğiltisi də Əli müəllim üçün heç indiyə qədər belə zəhlətökən olmamışdır.

Bu, nədi? Deyəsən, lap əməlli-başlı əlləri ösir, boğazı da qurumağa başlayır. Göz-görəti otaq başına fırlanır. Gözünə qaranlıq çökür. Əlindəki dəstər vərəqində tələsik, həm də soliqəsiz yazılmış "Sosializm cəmiyyətində əxlaq" sözlərini bir də gözlərinin qarşısına tutur. Görmürmüş kimi təzədən baxır. Özüne inanmır kimi dodağaltı təkrar edir: Hə elədir, "sosializm cəmiyyətində əxlaq". Deməli, mövzunun adıdır. Bax, bu, "sosializm, bu da cəmiyyət, hə, hə, bu da əxlaq. Başadüşülməz, çətin nə var ki? Hər şey ayındır, hər şey göz qabağındadır. Bəs niyə səhərdən bəri həyəcanlıdır? Bircə sətir, təkcə bircə sətir belə yazı bilmir.

Xahiş edirəm, tələsməyin, tələsməyin. Səbriniz olsun, hər şey aydınlaşacaq. Adamin bir az səbri olub, bir də bezi şeylərə diqqət edib, saf-çürük eləsə, çox şey öyrənə bilər. Məsələ odur ki, görək başa düşsən, qanasan, alayarımcıq olmasan. Nə isə... məqsəddən uzaqlaşmayaq. "Sosializm cəmiyyətində əxlaq" mövzulu kurs işi yazmalıdı Əli müəllim. Onun özüne kurs işi-filan yazmaq lazım deyil. İnstitutu da çoxdan qurtarıb. Kurs işi Çiçəklinin kolxoz sədrinin oğlu Cəfərindir. O, institutda III kursda oxuyur.

Gələn bir balaca keçmişdi də yada sallaq. Onuncu siniflərin örköyün vaxtıdı. Özlərini elə aparırlar ki, gəl görəsən. Elə bil yeri, göyü onlar yaradıblar. Xatirlərinə gələndə bir söz demək olmur. Xüsusilə, qızlar. Elə ki, bir söz dedin, gözlər dikilir bir nöqtəyə, sifət pərişanlaşır.

Onuncular Ələri döno-dəno deyirlər ki, bizi bircə Əli müəllim başa düşür. Əli müəllim doğrudan da onları başa düşür, başa düşür ki, belə də olmalıdır. Gəncliyin xüsusiyyətidir. Söz götürməz gənclik yaxşıdır deyir, həmişə Əli müəllim. Hər yerli-yersiz sözü "bəli-bəli" deyən uşaqlardan yaman açığı gəlir onun. O, həmin uşaqlara deyirdi: "Öz səsizin, öz nəfəsinizi olsun. Öz yerinizi yeriyin, başqalarını yamsılamağa çalışmayın, ayağınız burxular, topal qalarsınız, obədi şikəst olarsınız. Nəsinizsə, özünüz olun. İnsan calağ götürməz, necə ki, nar ağacı kartof bitirməz.

Əli müəllim onunculara bu dünyanın işlərindən çox danışdı:

-Hərənin öz yeri olmalıdır həyatda. Elə ki, yerləri dəyişik saldın, bax, güntü qiyamət qopan, başlayar dünyanın çarxi torsinə fırlanmağa. Bəz qarğanın qarılısına bülbul cəh-cəhi deyirlər, quzqulağı ilə bağayarpağı fərqi bilinməz, qanqal kötyündə aşkarca qızılgül bitir.

Bax belə-bələ söhbətlər, yana-yana, tüstüsü başından çıxax-çixax danışmağına, hər sözü ürəkdən deməyinə görədir ki, Çiçəklinin uşaqları hər Əli müəllim sinfə girməzdən övvəl partalarında öz yerlərini tutur. Kəməli-ədəblə onun gəlişini gözləyirdilər. Özü də bu gəliş hər dəfə bir şerdə olurdu. Sınıfın qapısı açılan kimi Əli müəllim şəirini deyər-deyər keçib dururdu özü həmişə oylşdıyı stulun yanında. Elə ki, şeri qurtardı uşaqlara "oylşın" - deyirdi.

Kolxoz sədrinin oğlu (sədrin adı Səfərdir) Cəfər həmin il onuncunu bitirirdi. Onun bu boyda dünyada təkcə bircə qorxusu var. O da Əli müəllimdəndi, onun dərindənəndi.

Onu da deyim ki, Əli müəllim siz deyən də qorxulu adam deyil, əksinə, Çiçəklinin sevimlisidir Əli müəllim.

- Cəfər düz 10 il məktəbə ayaq döyüb, birtəhər onuncuya gəlib çıxıb. Bir elə fənnən bircə üçü var ki, o da Əli müəllimin dərindənəndir. Düzdür, indiyə kimi Cəfər özünü o yerə qoymayıb, sinif yoldaşlarına deyirdi ki, Əli müəllim oynaya-oynaya öz bəli-bəlisinin onun attestatına 5 yazacaq.

III rüb qurtarmaq üzrə idi. Cəfər hələ 5 üzü görməyib. Uşaqlar da bildirdilər ki, Əli müəllim 5 yazan deyil, iki dünya bir olsa da. Çiçəkliyə qan su yerinə axsa da Əli müəllim Cəfərə beş yazmayacaq. Çünki Əli müəllim beşi bilənə, kollosi olana, gecə-gündüz qoyun-quzunun qırağında kitab əlindən düşməyənə yazır. Çoban Məmmədin oğlu kimi "çırtığından cin hürkən" ancaq "bülbul" kimi ötən uşaqlara yazır. Özü də "uf" demədən, gülgülgü, sevino-sevino yazır bu beşləri Əli müəllim.

Əli müəllim qərəzçilikdən 3 yazmır. Cəfərə. Cəfərin bildiyi odur. Çiçəkli uşaqları demişkən, "elmdən qandığı qrafə yoxdur" Cəfərin. "Hıran-zıran" fərqi ni bilmir, daha doğrusu, "iki eşşəyin arpasını bölə bilməz". Cəfərin bildiyi odur ki, dədəsinin "Villisi" ilə rayona gedib univermanın yanında işləyən dərzi Akona yaxşı modnu, enlibalaq salvarlar tikdirsin. Sonra da əlini cibinə qoyub damatlınsın, həmin salvarları yoldaşlarına açıq gəlmək üçün gündə 3 dəfə dəyişsin, birin soyunub, o birini geyinsin. Sonra üzünü Çiçəkli uşaqlarına tutub desin: - A bədbəxt uşaqları, siz yaşamırsınız, sizə monim yazığım gəlir. Nə bir insan kimi geyinməyiniz var, nə də yeyib-icməyiniz. Əli müəllim də ki, başınızı piyləyir. Hərənin qoltuğunda bir kitab. Gecə-gündüz oxuyursunuz. Elə bilirsiniz ki, oxumaqla adam dövlətli olur? Ay oldu ha... Rayon qəzetinin redaktoru dədəmin dostudur. O, bizə gəlmişdi, oxumaqdan söz düşdü. Dedi ki, adam oxuduqca kasıblaşır. Bu saat savada baxan kimdi. Bir də başının içi qızıl olsun. Elə yaxşısı budur zırrama olasan.

Bir balaca da mayan, bir də yuxarıda işləyən bir adamın olsun. Dünya sonindir, sağına da çevir, soluna da... Eh, bir də ki, mən niyə başımı ağrıdıram. Siz nə qanırırsınız bu dünyada nələr olur.

(Davamı 5-ci səhifədə)

